

**RAPORT Z MONITORINGU POZOSTAŁOŚCI
PESTYDYCÓW W PRÓBKACH ŻYWNOCICI W
POLSCE PRZEPROWADZONYCH PRZEZ
PAŃSTWOWĄ INSPEKCJĘ SANITARNA
W 2007 R.**

**RAPORT Z MONITORINGU NAJWYŻSZYCH
DOPUSZCZALNYCH POZOSTAŁOŚCI PESTYCYDÓW
W ŻYWNOSCI**

**MONITORING I URZĘDOWA KONTROLA POZOSTAŁOŚCI PESTYCYDÓW
W ŻYWNOSCI W 2007 ROKU**

Za organizację i przebieg badań monitorowych żywności pod kątem pozostałości pestycydów odpowiada Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS). Pod względem merytorycznym plany monitoringu przygotowywane są przez ekspertów z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny (NIZP-PZH).

Krajowy program badania żywności pod kątem pozostałości pestycydów obejmuje łącznie zintegrowany monitoring Unii Europejskiej, monitoring krajowy oraz planowaną urzędową kontrolę żywności. Próbkę środków spożywczych są pobierane wyłącznie z obrotu, na etapach umożliwiającą identyfikację producenta (również w ramach kontroli granicznych).

W Polsce badania monitorowe i urzędowej kontroli żywności pod kątem pozostałości pestycydów organizowane są dla celów badania zgodności z najwyższymi dopuszczalnymi poziomami pozostałości (NDP) określonymi w stale aktualizowanych rozporządzeniach Ministra Zdrowia. W krajowych przepisach implementowane są wszystkie wartości NDP, które zostały określone w dyrektywach UE, a ponadto zawierają one narodowe NDP dla substancji czynnych, dla których UE nie określiła jeszcze tych wartości.

W tabeli 1 przedstawiono łączną liczbę środków spożywczych i próbek objętych monitoringiem i urzędową kontrolą żywności.

Tabela 1. Łączna liczba środków spożywczych i próbek objętych monitoringiem i urzędową kontrolą żywności w zakresie badania pozostałości pestycydów.

Liczba środków spożywczych uwzględnionych w planach monitoringu i urzędowej kontroli żywności	Łączna liczba próbek
34	1590

RAPORT Z MONITORINGU NAJWYŻSZYCH DOPUSZCZALNYCH POZOSTAŁOŚCI PESTYCYDÓW W ŻYWNOŚCI

Przy określaniu planu monitoringu posługiwano się następującymi kryteriami:

- Kryteria doboru produktów spożywczych
 - wielkość spożycia produktu,
 - przeznaczenie produktu (np. produkty dla małych dzieci, żywność specjalnego przeznaczenia),
 - wytyczne Unii Europejskiej (Zalecenia Komisji z dnia 3 kwietnia 2007 r. dotyczące skoordynowanego wspólnotowego programu monitorowania na rok 2007 w celu zapewnienia zgodności z najwyższymi dopuszczalnymi poziomami pozostałości pestycydów w zbożach i niektórych innych produktach pochodzenia roślinnego oraz na ich powierzchni, a także krajowych programów monitorowania na rok 2008; Dz. Urz. UE z 11.4.2007 L 96, str. 21),
 - wyniki monitoringu z poprzednich lat w Polsce i w państwach członkowskich UE.

- Kryteria doboru pestycydów
 - wielkość zużycia pestycydu w Polsce i w UE ,
 - wytyczne Unii Europejskiej (Zalecenia Komisji z dnia 3 kwietnia 2007 r. dotyczące skoordynowanego wspólnotowego programu monitorowania na rok 2007 w celu zapewnienia zgodności z najwyższymi dopuszczalnymi poziomami pozostałości pestycydów w zbożach i niektórych innych produktach pochodzenia roślinnego oraz na ich powierzchni, a także krajowych programów monitorowania na rok 2008; Dz. Urz. UE z 11.4.2007 L 96, str. 21),
 - prawdopodobieństwo wystąpienia pozostałości pestycydu na podstawie zakresu stosowania i jego właściwości fizyko-chemicznych,
 - potencjał analityczny,
 - właściwości toksykologiczne pestycydu,
 - obecność NDP ustalonego odpowiednimi przepisami.

**RAPORT Z MONITORINGU NAJWYŻSZYCH
DOPUSZCZALNYCH POZOSTAŁOŚCI PESTYCYDÓW
W ŻYWNOŚCI**

Środki spożywcze uwzględnione w monitoringu i urzędowej kontroli pozostałości pestycydów przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Środki spożywcze uwzględnione w monitoringu i urzędowej kontroli pozostałości pestycydów

Grupa produktów	Produkty
Warzywa	bakłażan (oberżyna), groch (świeży lub mrożony, bez strąków), kalafior, papryka, *fasola (świeża i mrożona), kapusta głowiasta, *marchew, *ogórki, pomidory, por, sałata, *szpinak (świeży lub mrożony), *ziemniaki
Owoce	banany, winogrona, czarna porzeczka, brzoskwinie/nectarynki *gruszki, jabłka, *pomarańcze/mandarynki [0117/0118], truskawki
Ziarno zbóż	pszenica, owies/żyto, *ryż
Inne	sok pomarańczowy, nektar/napój z czarnych porzeczek, sok/napój jabłkowy, pieczarki
Żywność przeznaczona dla niemowląt i małych dzieci	produkty zbożowe dla niemowląt i małych dzieci, produkty mleczno-zbożowe dla niemowląt, konserwy warzywno-mięsne dla małych dzieci

* środki spożywcze uwzględnione w zintegrowanym programie monitoringu Unii Europejskiej

RAPORT Z MONITORINGU NAJWYŻSZYCH DOPUSZCZALNYCH POZOSTAŁOŚCI PESTYCYDÓW W ŻYWNOŚCI

WYNIKI MONITORINGU I URZĘDOWEJ KONTROLI POZOSTAŁOŚCI PESTYCYDÓW W ŻYWNOŚCI

W 2007 r. w ramach badań monitorowych i urzędowej kontroli żywności pochodzenia roślinnego pod kątem pozostałości pestycydów zbadano łącznie **1462** próbek, w tym:

- 74,5% próbek owoców i warzyw
- 10,7% zbóż,
- 9,6% żywności przetworzonej – soków owocowych,
- 8,2% żywności dla niemowląt i małych dzieci.

Wśród przebadanych próbek znajdowały próbki z upraw ekologicznych (po 2 próbki warzyw i zbóż).

28% wszystkich przebadanych próbek stanowiły próbki badane w ramach skoordynowanego monitoringu UE.

Wśród wszystkich próbek przeważała żywność pochodzenia krajowego (70%) (dla owoców i warzyw odsetek ten wyniósł 66,8%, dla zbóż 58,3%, dla soków 99,3%, dla produktów dla dzieci 100%). 19% wszystkich próbek pochodziło z państw Unii Europejskiej (dla owoców i warzyw: 24,3%, dla zbóż: 22,4%, dla soków 0,7%), natomiast 11% próbek pochodziło spoza UE (dla owoców i warzyw: 8,9%, dla zbóż: 19,2%).

Próbki owoców i warzyw oraz zbóż analizowano łącznie pod kątem obecności, odpowiednio, 92 i 77 pestycydów, spośród których odpowiednio, 40 (43,5%) oraz 7 (9,1%) związków było wykrytych w co najmniej 1 próbce.

Do najczęściej wykrywanych związków należały

- ditiokarbaminiany wyrażone jako CS₂,
- tiabendazol,
- procymidon.

Odsetek wszystkich próbek, w których nie stwierdzono pozostałości pestycydów (w tej grupie znalazły się próbki z upraw ekologicznych) wyniósł 85,6%. (dla owoców i warzyw 81,2%, dla zbóż 92,9%, dla soków owocowych 99,3%, dla produktów dla dzieci 98,3%).

W 13,4% próbek stwierdzano pozostałości pestycydów niższe bądź równe NDP¹ (dla owoców i warzyw 17,8%, dla zbóż 5,8%, dla soków owocowych 0,7%, dla produktów dla dzieci 0%).

W 2007 r. przekroczenia zharmonizowanych bądź krajowych NDP odnotowano w przypadku 15 próbek co stanowiło 1 % zbadanych próbek, w tym

¹ NDP – najwyższy dopuszczalny poziom pozostałości

RAPORT Z MONITORINGU NAJWYŻSZYCH DOPUSZCZALNYCH POZOSTAŁOŚCI PESTYCYDÓW W ŻYWNOŚCI

- 11 próbek owoców i warzyw (1,1%),
- 2 próbek zbóż (1,3%)
- 2 próbek produktów dla dzieci (1,7%).

W 7 przypadkach (2 próbki produktów dla dzieci, 4 próbki warzyw, 1 próbka zbóż), po uwzględnieniu niepewności, próbki uznano za zgodne z obowiązującymi przepisami. Wśród pozostałych 8 przekroczeń NDP połowa dotyczyła podwyższonej zawartości ditiokarbaminianów (wyrażonych jako CS₂) w próbkach szpinaku.

Ponadto, w ramach urzędowej kontroli celowanej, zbadano 222 próbki, z czego 87% stanowiły próbki pieczarek analizowane pod kątem obecności karbendazymu. W 179 (80,6%) próbkach nie stwierdzono obecności pozostałości pestycydów, w 22 próbkach (9,9%) oznaczono pozostałości na poziomie niższym bądź równym NDP, natomiast w 21 próbkach (9,5%) odnotowano przekroczenia NDP dla karbendazymu (20 próbek pieczarek i 1 próbka jabłek).

W stosunku do 8 próbek ze stwierdzonymi przekroczeniami NDP, badanych w ramach monitoringu oraz 20 z urzędowej kontroli celowanej, podjęto działania administracyjne. Wyniki zostały przekazane za pośrednictwem Krajowego Punktu Kontaktowego RASFF² do NIZP-PZH w celu dokonania oceny ryzyka zgodnie z dokumentem SANCO/3346/2001 rev. 7. W przypadku pozostałych 5 próbek z monitoringu i 1 z urzędowej kontroli celowanej działań takich nie podjęto po uwzględnieniu całego budżetu niepewności wyniku.

Ze względu na wyniki oceny ryzyka wskazujące na możliwość zagrożenia dla zdrowia konsumentów, 2 przypadki przekroczenia NDP zostały przekazane do Europejskiego systemu RASFF (karbendazym w pieczarkach, zgłoszenie 2007.CYR oraz karbendazym w jabłkach, zgłoszenie 2007.CYO). Ocena ryzyka dla pozostałych przypadków przekroczenia NDP nie wskazała na możliwość zagrożenia zdrowia konsumentów.

² RASFF – Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt.